

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

247607

กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลหนองคาย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 1
THE PROCESS OF SCHOOL CURRICULUM ADMINISTRATION : A CASE STUDY
OF ANUBAN NONGKHAI SCHOOL UNDER THE OFFICE OF
NONGKHAI EDUCATIONAL SERVICE AREA 1

นางอาภรณ์ สุขสวัสดิ์

วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พ.ศ. 2553

๖๐๐๒๕๒๐๔๕

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

247607

กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลหนองคาย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1

THE PROCESS OF SCHOOL CURRICULUM ADMINISTRATION: A CASE STUDY
OF ANUBAN NONGKHAI SCHOOL UNDER THE OFFICE OF
NONGKHAI EDUCATIONAL SERVICE AREA 1

นางอาภรณ์ สุขสวัสดิ์

วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พ.ศ. 2553

กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลหนองคาย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1

นางอาภรณ์ สุขสวัสดิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พ.ศ. 2553

**THE PROCESS OF SCHOOL CURRICULUM ADMINISTRATION: A CASE STUDY
OF ANUBAN NONGKHAI SCHOOL UNDER THE OFFICE OF
NONGKHAI EDUCATIONAL SERVICE AREA 1**

MRS ARPORN SUKSAWAT

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF EDUCATION
IN EDUCATIONAL ADMINISTRATION
GRADUATE SCHOOL KHON KHAN UNIVERSITY**

2010

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
หลักสูตร
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์: กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา: กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาล
หนองคาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1

ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์: นางอาภรณ์ สุขสวัสดิ์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์: ผศ.ดร.ทวีชัย	บุญเต็ม	ประธานกรรมการ
รศ.ประพันธ์	สุริहार	กรรมการ
รศ.ดร.ถนอมวรรณ	ประเสริฐเจริญสุข	กรรมการ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ลำปาง แม่นมาตย์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล สุวรรณน้อย)
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

อาภรณ์ สุขสวัสดิ์. 2553. *กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลหนองคาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: รองศาสตราจารย์ ดร.ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข

บทคัดย่อ

247607

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาตามภารกิจของโรงเรียนอนุบาลหนองคาย 2) ศึกษาหลักการบริหารที่โรงเรียนอนุบาลหนองคายใช้ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อการบรรลุผลตามภารกิจของโรงเรียน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน ครู จำนวน 19 คน นักเรียน จำนวน 9 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 5 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 6 คน การศึกษารวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) การสังเกตและจดบันทึก และการวิเคราะห์เอกสาร (Observation and Field Note, and Document Analysis) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลจากเอกสาร แบบบันทึกข้อมูลภาคสนาม แบบสังเกต แนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม และแนวคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ศึกษากระบวนการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาตามภารกิจของโรงเรียนอนุบาลหนองคาย ดำเนินการ 4 ภารกิจ ประกอบด้วย 1) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนอนุบาลหนองคายดำเนินการบริหารจัดการ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะที่หนึ่งดำเนินการตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนด ได้แก่ ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การกำหนดวิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การกำหนดรหัสวิชา กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การกำหนดเวลาเรียน การกำหนดเกณฑ์การจบหลักสูตร และเอกสารวัดประเมินผล ลักษณะที่สอง ดำเนินการตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดและที่เพิ่มเติม ได้แก่ การกำหนดรายวิชาประถมศึกษาปีที่ 1-3 กำหนดรายวิชาเพิ่มเติมเป็นวิชาคอมพิวเตอร์ในชีวิตประจำวัน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กำหนดรายวิชาเพิ่มเติมเป็นวิชาภาษาอังกฤษเพื่อชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กำหนดรายวิชาเพิ่มเติมเป็นวิชาทักษะกระบวนการและโครงการวิทยาศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กำหนดรายวิชาเพิ่มเติมเป็นวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 2) การดำเนินการระดับชั้นเรียน โรงเรียนอนุบาลหนองคายดำเนินการบริหารจัดการ

247607

โดยการจัดหน่วยการเรียนรู้บูรณาการข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ด้วยการบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในหน่วย แม่น้ำ โขงสายน้ำ แห่งชีวิตและบูรณาการวิชาศิลปะกับรายวิชาอื่น ๆ 3) การส่งเสริมสนับสนุนระดับสถานศึกษา โรงเรียนอนุบาลหนองคายดำเนินการบริหารจัดการโดย (1) การพัฒนาบุคลากร ให้ครูจัดทำ ID Plan เข้าร่วมอบรม และผู้บริหารสถานศึกษาให้คำปรึกษาทางวิชาการ (2) สนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากร ด้วยการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ จัดครูเข้าสอนตรงตามความรู้ความสามารถและใช้ทรัพยากร อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า 4) การกำกับดูแลระดับสถานศึกษา โรงเรียนอนุบาลหนองคายดำเนินการ บริหารจัดการโดยการนิเทศรวมด้วยการประชุมประจำเดือนและนิเทศทางอ้อม ด้วยการประชุมผ่าน หัวหน้าสายชั้นและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

2. ศึกษาหลักการบริหารที่โรงเรียนอนุบาลหนองคายใช้ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อ การบรรลุผลตามภารกิจของโรงเรียน ในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาตามภารกิจของ โรงเรียนอนุบาลหนองคาย ผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักการบริหารดังนี้ 1) หลักการทำให้ดูเป็นแบบอย่าง 2) หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม 3) หลักการมุ่งความเป็นเลิศทางวิชาการ 4) หลักการมี มนุษยสัมพันธ์ที่ดี 5) หลักการแนวคิดระบบสังคม 6) หลักการบริหารตามสถานการณ์

Arpon Suksawat. 2010. *Process of School Curriculum Management: A Case Study of Anuban-nongkhai School under the Office of Nongkhai Educational Service Area 1*. Master of Education Thesis in Educational Administration, Graduate School, Khon Kaen University.

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Thanomwan Prasertcharoensuk

ABSTRACT

247607

The objectives of this research were: 1) to study the process of implementation on school curriculum management based on school responsibility, 2) to study the principle of management used by Anuban-nongkhai School to achieve goal based on school responsibility. The target group consisted of 43 persons including 4 school administrators, 19 teachers, 9 students, 5 school boards, 6 students' parents. For data collection, consisted of : 1) An In-depth Interview, 2) Focus Group Discussion, 3) Observation and Field Note, and 4) Document Analysis. The instrument using in this study included: 1) the Information Record Form from Document, 2) Field Note Record Form, 3) Observation Form, 4) Guidelines for Focus Group, and 5) Guidelines for Semi-structured In-depth Interview. For Qualitative Data Analysis, content analysis was administered.

The research findings were as follows:

1. the study of process in implementing 4 responsibilities of the school curriculum management of Anuban-nongkhai School, consisted of : 1) the school curriculum management, Anuban-nongkhai School, by implementing 2 types of management as; the first type, the implementation was based on Basic Educational Core Curriculum 2008, including the steps in school curriculum establishment, determination of students' vision and major competency and desirable characteristic, subject code, students' activity development, class schedule, and criterion for graduation and measurement and evaluation document. The second type: was implemented based on the specification and supplementary of Basic Education Core Curriculum 2008 including the subject for Pratomsuksa 1-3, specification of supplementary subject "the Computer in Daily Life" Subject for Pratomsuksa 4, supplementary subject "English Language for Life," for Pratomsuksa 5, supplementary subject "Process Skill and Science Project," for Pratomsuksa 6, and supplementary subject "English Language for Communication," 2) the implementation in class level of Anuban-nongkhai School,

247607

implementing the management by organizing across Learning Substance Group of integrated learning unit by integrating the Science Learning Substance, Social Studies, Religion, and Culture Learning Substance, in the unit "Kong River, River of Life," and integrating the Art Subject with other subjects, 3) the support and enhancement in school level, Anuban-nongkhai School, implemented the management by staff development, assigned the teachers to establish PD plan and participate in the training, and the school administrators provided academic advice, supported for budget and resources by allocating sufficient budget, assigning the teachers' teaching as degree they knowledge and competency, and using resources adequately and being worthwhile, and 4) the monitoring in school level of Anuban-nongkhai School, implemented the management by monthly conference and indirect supervision, and conference through the head of class line, and head of learning substance group

2. For the study of principle of management used by Anuban-nongkhai School to achieve goal according to its responsibility, in managing the core curriculum according to Anuban-nongkhai School, the administrators used the following principles: 1) the principle of practicing as the model, 2) participatory principle, 3) academic excellence principle, 4) good human relation principle, 5) social system approach principle. And 6) the principle of situational management.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มอบส่วนดีให้บุพการีและคณาจารย์

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วย ความกรุณาและความอนุเคราะห์ช่วยเหลือจากผู้มีพระคุณหลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รศ.ดร.ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือและคอยชี้แนวทางในการทำวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งให้ประสบการณ์ในการทำงานแก่ผู้วิจัยด้วยความเอาใจใส่และด้วยความเมตตาเป็นอย่างสูงตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกทราบบ้าง และขอขอบพระคุณท่านด้วยความเคารพอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่นทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้และประสบการณ์อันมีค่ายิ่งแก่ศิษย์

ขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร.ทวีชัย บุญเติม ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ รศ.ประพันธ์ สุริหาร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ความกรุณาตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.ทวีชัย บุญเติม อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น รศ.ประพันธ์ สุริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก นายสวัสดิ์ มูลศรี รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียนโรงเรียนอนุบาลหนองคายทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณพี่ๆ น้องๆ และเพื่อนนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่คอยให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจตลอดมา

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอระลึกถึงพระคุณบิดา มารดา คุณพ่อบุญจันทร์ คุณแม่คำตัน สุนทรชัย และผู้วิจัยขอขอบคุณนายปราโมทย์ สุขสวัสดิ์ ส.ส.พงศ์พันธ์ สุนทรชัย ครอบครัวคุณบุญหงษ์ บรรณารักษ์ คุณสุนันทา สุนทรชัย และคุณจินตนา วงศ์มณี ที่ได้ให้กำลังใจและความช่วยเหลืออันมีค่าอย่างยิ่งตลอดมา

อาภรณ์ สุขสวัสดิ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
คำอุทิศ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
2. คำถามการวิจัย	3
3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
4. ขอบเขตของการวิจัย	3
5. นิยามศัพท์เฉพาะ	3
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	7
2. หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	12
3. โรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	25
4. หน้าที่ทางการบริหารหรือการจัดการ	27
5. หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับหลักการบริหารสถานศึกษา	30
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
7. กรอบแนวคิดการวิจัย	40
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	41
1. พื้นที่ในการศึกษา	42
2. การเข้าสู่พื้นที่ที่ศึกษา	43

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โรงเรียนอนุบาลหนองคาย	51
1. ข้อมูลพื้นฐาน โรงเรียนอนุบาลหนองคาย	51
2. ผลงานดีเด่นของโรงเรียน	57
บทที่ 5 ผลการศึกษาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนอนุบาลหนองคาย	58
1. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	58
2. การดำเนินการระดับชั้นเรียน	79
3. การส่งเสริมสนับสนุนระดับสถานศึกษา	84
4. การกำกับดูแล คุณภาพระดับสถานศึกษา	92
5. หลักการบริหารในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาตามภารกิจของ โรงเรียนอนุบาลหนองคาย	94
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	104
1. สรุปผลการวิจัย	104
2. ข้อเสนอแนะ	110
บรรณานุกรม	112
ภาคผนวก	116
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	117
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ให้ข้อมูลหลัก	119
ภาคผนวก ค เครื่องมือในการเก็บข้อมูล	122
ภาคผนวก ง หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนอนุบาลหนองคาย พุทธศักราช 2552 ตามหลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551	149
ประวัติผู้เขียน	170

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	7
ตารางที่ 2	ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์เชิงลึก	46
ตารางที่ 3	การกำหนดรหัสวิชาของหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนอนุบาลหนองคาย พุทธศักราช 2552 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	69
ตารางที่ 4	โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนอนุบาลหนองคาย พุทธศักราช 2552 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	73

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1	การบริหารหลักสูตรและการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา (2552)	25
ภาพที่ 2	แสดงความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันของหน้าที่หลัก 4 ประการ ของการจัดการหรือกระบวนการจัดการ	29
ภาพที่ 3	วงจรเคมีมิ่ง	32
ภาพที่ 4	กระบวนการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพกรณีศึกษา โรงเรียนอนุบาลหนองคาย	41
ภาพที่ 5	โครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนอนุบาลหนองคาย	55
ภาพที่ 6	แผนผังที่ตั้งอาคารและสถานที่ต่างๆ ในโรงเรียนอนุบาลหนองคาย	56